

Nr 179

Utlåtande i anledning av motioner angående den statliga personalpolitiken m. m.

(5:e avd.)

Motionerna

I de likalydande motionerna *I: 301* av fru Grethe Lundblad och *II: 329* av herr Bergqvist m. fl. har hemställts att riksdagen i skrivelse anhåller att Kungl. Maj:t föranstaltar om en sådan ändring av verksstadgan att specificerade krav ställs på chefen som personalledare i enlighet med vad i motionerna anförts.

I de likalydande motionerna *I: 368* av herr Bohman och *II: 407* av fru Kristensson har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder för en snabb modernisering och förbättring av den statliga personalpolitiken i de hänseenden som i motionerna anges.

I de likalydande motionerna *I: 746* av herr Göran Karlsson och *II: 857* av herr Björk i Påarp m. fl. har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning — genom komplettering av direktiven till de nu pågående utredningarna — av i motionerna berörda frågor.

Utskottet

De nu ifrågavarande tre motionsparen tar alla upp frågor beträffande den statliga personalpolitiken. I motionerna *I: 368* och *II: 407* anhålles om åtgärder för en snabb modernisering och förbättring av den statliga personalpolitiken i de hänseenden som anges i motionerna. Motionärerna menar att det råder brister och missförhållanden inom stora delar av den statliga personalpolitiken och uppehåller sig därvid särskilt vid frågorna om företagsdemokrati, forsknings- och utvecklingsarbete i personalfrågor, förhandlingsrätten, långsiktig planering av personalbehovet samt rekrytering och urval av personal, praktikplatser och feriearbete samt personalutbildning. Sistnämnda fråga behandlas också i motionerna *I: 746* och *II: 857*. Verkschefens ansvar och uppgifter som arbetsledare behandlas i motionerna *I: 301* och *II: 329*.

Först bör påpekas att vissa likaledes under vårsessionen väckta motioner och med yrkanden beträffande fördjupad företagsdemokrati — inklusive frågor om

forskningsstimulerande åtgärder m. m. — i enskild och statlig verksamhet behandlas av bankoutskottet.

Med anledning av i motionerna I: 368 och II: 407 framförda synpunkter på förhandlingsrätten vill utskottet vidare erinra om att Kungl. Maj:t numera i propositionen 1970: 164 föreslagit vissa ändringar i stats- och kommunaltjänstemannalagarna. Ändringarna innebär att anställningsvillkoren för de offentliga tjänstemännen i ökad omfattning skall kunna bli föremål för avtal. Det föreslås sålunda att allmänna frågor om arbetstidens förläggning skall göras avtalsbara. Förslaget grundar sig på ett delbetänkande som överlämnats av förhandlingsutredningen. Utredningen har i sitt fortsatta arbete att pröva om ytterligare ändringar bör göras i avgränsningen mellan avtalsbara och inte avtalsbara anställningsvillkor för offentliga tjänstemän. Propositionen behandlas av andra lagutskottet. I densamma föreslagna lagändringar avses skola träda i kraft den 1 januari 1971.

I cirkulär till statsmyndigheterna om praktikanttjänstgöring för studerande har Kungl. Maj:t understrukit betydelsen av sådan verksamhet och framhållit för statsmyndigheterna det angelägna i att de bereder möjlighet till lämplig praktikanttjänstgöring för studerande. I detta syfte bör enligt cirkuläret varje myndighet undersöka vilka arbetsuppgifter hos myndigheten som lämpligen kan fullgöras av praktikant. Frågan om anställning av praktikanter för sådana uppgifter bör beaktas när myndighet gör sina personaldispositioner. Vidare framhålls i cirkuläret nödvändigheten av att praktikanterna får behövlig handledning. Slutligen föreskrivs att myndighet i så god tid som möjligt bör anmäla till arbetsförmedlingen att möjlighet finns till praktikantanställning. Det torde kunna förutsättas att Kungl. Maj:t utan ingripande från riksdagens sida aktualiserar cirkuläret om så skulle visa sig erforderligt.

Vad beträffar motionerna I: 368 och II: 407 i övrigt är i desamma upptagna frågor beträffande den statliga personalpolitiken redan föremål för översyn och överväganden. Inom finansdepartementet arbetar en särskild arbetsgrupp med frågor rörande samordning av den personaladministrativa utvecklingen och organisationen. Denna verksamhet är inriktad mot mera övergripande, principiella frågeställningar av personalpolitisk och personaladministrativ karaktär och kompletteras genom det uppdrag Kungl. Maj:t år 1969 gav statskontoret att se över den statliga personaladministrationen. För detta ändamål har statskontoret tillsatt en särskild ledningsgrupp. Arbetet bedrivs inom sex delprojekt, nämligen personaladministrativ organisation respektive planering, utbildning, mätning och försöksverksamhet samt personaladministrativt informationssystem.

Inom delprojektet personaladministrativ organisation skall bl. a. lämnas förslag till modernisering av den personaladministrativa organisationen såväl på central nivå inom statsförvaltningen som på myndighetsnivå. Vidare avses inom detta projekt utarbetas förslag till förbättrad personaltjänstteknik, såsom anställningsmetoder, introduktion m. fl.

Delprojektet personaladministrativ planering avser metodik och policy för planeringen såväl på central nivå som på myndighetsnivå. Förslag beträffande samord-

ning av den personaladministrativa och ekonomiadministrativa planeringen skall också utarbetas.

Projektet personaladministrativ utbildning skall utmynna i förslag beträffande innehåll, former och organisation avseende såväl generell chefsutbildning som utbildning av personaltjänstfunktionärer.

I samarbete med olika institutioner skall man i delprojektet personaladministrativ mätning försöka utveckla metoder för att bättre kunna mäta och följa upp effekten av insatta personaladministrativa åtgärder.

Inom delprojektet personaladministrativt informationssystem skall lämnas förslag till en rationellare behandling av personaldata, befattningsdata och lönedata.

Avsikten slutligen med delprojektet personaladministrativ försöksverksamhet är att praktiskt pröva de resultat som utredningen kommer till.

Utskottet har inhämtat att försvarets rationaliseringsinstitut planerar motsvarande och med statskontoret samordnad översyn av personaladministrationen inom försvarssektorn.

Som exempel på andra pågående utredningsarbeten som syftar till en snabb modernisering och förbättring av den statliga personalpolitiken kan nämnas 1969 års personalvårdsutredning, betygsutredningen, utredningen angående försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati inom statsförvaltningen, delegationen för försöksverksamhet med företagsdemokrati i de statliga aktiebolagen, testutredningen och utredningen angående ledighet m. m. för statsanställd som är facklig förtroendemän.

Samtidigt bör erinras om att staten sedan länge drivit en aktiv personalpolitik. Det första avtalet om företagsnämnder och företagsombud mellan SAF och LO samt mellan SAF och TCO träffades 1946. Redan året dessförinnan började genom överenskommelser mellan vederbörande statliga myndigheter och personalorganisationer att inrättas särskilda samsamarbetsorgan. Riksdagen fattade år 1950 på grundval av förslag i propositionen nr 139 beslut om kurser i företagsdemokrati inom statsförvaltningen. Successivt har centrala organ för olika delar av personaladministrationen skapats. Som exempel kan nämnas statens personalråd, statens personalutbildningsnämnd och statens personalvårdsnämnd.

Full enighet torde kunna råda om att i motionerna I: 368 och II: 407 pekats på en rad mycket väsentliga förhållanden för de statsanställda och för en effektivisering av den statliga verksamheten och dess administration. Utskottet har genom sin redogörelse velat visa att ett samordnat utvecklingsarbete i den riktning som motionärerna åsyftar redan har påbörjats. Det är utskottets förhoppning att detta arbete bedrivs med stor skyndsamhet och förvissning att motionärernas synpunkter härvid tas under övervägande.

Mot denna bakgrund har utskottet funnit sig kunna avstyrka motionerna I: 368 och II: 407. Härav följer att utskottet inte heller anser någon åtgärd påkallad i anledning av yrkandet i motionerna I: 746 och II: 857. I anledning av detta yrkande synes särskilt böra framhållas att för det utbildningsbehov motionärerna vill täcka redan finns lämpliga centrala organ, nämligen statens personalutbild-

ningsnämnd och statskontoret. Härtill kommer statens personalråds övergripande uppgifter på samarbetsområdet. Något behov att tillskapa ett ytterligare centralt organ enligt motionärernas önskan torde inte finnas. Som framgår av det föregående är redan nu frågorna om utbildningens innehåll och former under övervägande.

I motionerna I: 301 och II: 329 har framställts yrkande om reviderade och mera specificerade föreskrifter i allmänna verksstadgan beträffande verkschefens uppgifter och ansvar som personalledare. Vad som i motionerna anförts som grund för detta yrkande har i hög grad tillämpning på även andra arbetsledare i statlig verksamhet.

Utskottet har inhämtat att inom Kungl. Maj:ts kansli pågår arbete med översyn av allmänna verksstadgans bestämmelser. Utskottet har funnit sig kunna utgå från att av motionärerna framförda synpunkter därvid kommer under övervägande utan särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av det nu ifrågavarande motionsyrkandet. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 301 och II: 329.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionerna I: 368 och II: 407,
2. att riksdagen avslår motionerna I: 746 och II: 857,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 301 och II: 329.

Stockholm den 10 november 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Bohman (m), Birger Andersson (s), Fritz Persson (s), Axel Andersson (fp), Rikard Svensson (s), Ivar Johansson (cp), Mårtensson (s), Per Jacobsson (fp), Bertil Petersson (s), Bengt Gustavsson (s), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Rönnberg (s), Ottosson (m) och Olle Eriksson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Nordstrandh (m), Bergman (s), Lindholm (s), Mattsson (cp), Alemyr (s), Gustafsson i Uddevalla (s), Fagerlund (s), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp), Gustavsson i Ängelholm (s), Mundebo (fp), Westberg i Ljusdal (fp) och Clarkson (m).